

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**LEGVM PON||TIFICIARVM GRE-||gorij noni, seu
Decretalium pentateu-||chus**

Mesnart, Martin

Parisiis, 1555

xxiii. De iureiurando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63486)

36. Iura-
mentum.

Actor cum in probatione deficiet, reus, et si nihil præstasset, absoluitur. Si tamen pro actore præsumptio erit: iudex actori reove ad ostendendam eius innocentiam pro personarum & causæ circumstantiis iuramentum deferto. quod iuramentum à iudice parti delatum erit, nisi iusta de causa ne recusator. Sin à parte parti in iudicio deferretur: recusare, & extraquam si quis actione famosa conuentus erit, referre liceto.

26. Etsi
Christus.

Omnis hominum controuersia ad confirmationem iuramentum finis esto, confirmatio veritatis esto. Ad iuramentum tamen nemo spontanea voluntate inducitur, ad id importuna necessitate tantum quisque trahitur. Cum erit pro re vera, licita, & honesta: sine culpa iurator. in veritate, iusticia, & iudicio id quisque facit. homines per maiorem suum iuranto. is deus esto. Nemo per creaturam iurato. ad eam creatoris honorificentia ne transfertor. si quid tamen licitum sic iuratum erit: seruatur. Monasteriorum etiam religiosi ac conuersi, ut in ipsorum causis, cum alii testes deerunt, pro ipsa veritati testimonium cum iuramento perhibent, indultum esto.

4. Ego. N Sed & episcopi, cum consecrabuntur, forma canonica iuranto.

12. Cum
quidam. in
prin. In hos, si iuramentum suum transgredientur,
gravius vindicator.

5. Nullus Clericos vero suos (nisi quibus ecclesiasticarum rerum dispensatio commissa fiet) sibi iurato

ne compellunto.

Multò magis clerici laicis à quibus nil tempo- ^{30. Nimis}
rale obtinebunt iuramentum fidelitatis præstare
ne coguntor. hi domino suo stanto cadunto.

Porrò qui fidelitatis & (quod vocant) homa- ^{14. Veri-}
gii iuramenta semel alicui præstassint, successo- ^{tatis.}
ribus ipsius iurare ne compelluntor. Sanè ipsis,
ac si iurassint, fidem seruanto.

Si quis tamen fidelitatis iuramentum in alte- ^{22. Ea te.}
rius manibus præstasse dicet, etsi quod prius
præstassint secundo quod ipsum præstare oport-
tebit contrarium erit, in eius, cui debitum erit,
manibus iterum præstare cogitor. prius iuramē-
tum inlicitum habetor.

Sic iuramenta contraria cum præstata erunt, ^{11. Tota}
quod ratione & iuris autoritate iuuabitur al- ^{nos.}
teri præiudicato. Qui tamen præstassint periur-
rium incurrito.

Monachus si contra professionis fidem clau- ^{13. Sicut}
strum abiurassint: temerarii iuramēti pœnitētiā ^{ex literis.}
cum stabilitate perpetua in claustris exequitor.

Sic & rex qui regni sui iura & honorem coro- ^{33. Intelle-}
næ seruare, prout tenetur, iurassint, quod de non ^{cto.}
reuocandis donationibus post factis iuramētum
præstassint, ne seruato.

Iudex si secundum cuius loci ciuitatisve con- ^{19. Venie-}
suetudinem iudicare iurassint, eaque quid aliter ^{tes.}
fieri quàm iure cautum fiet, mādabit: quominus
iuri pareat, ne excusator. Si quid contra faxit, ni
restituēt, per censuram ecclesi. compellitor.

Et quæ iuramenta contra vtilitatem ecclesia- ^{27. Sicut}
sticam facta erunt, periuria habentor. vnde ca- ^{nostris.}

De Iureiurando

nonici vacante ecclesia in episcopalis iuris damnatum iuramenta ne faciunt. si faxint: quod adtentatum erit in statum debitum reductor.

21. *Ad nostrā. iii.* Nam si quis quid iurās contra canonicas sanctiones venire in mente habesit: hoc periurium potius quam iuramentum esto. Alioquin quam generaliter iuratum erit, tamen interpretatio requiritur. hæc benignior iurique consentanea esto. si quis adprobatus intellectus poterit elicer: quod iuratum erit rectè intellegitor. vt & iuramenti tenor seruetur, & canonica instituta non obmittantur, cautio esto.

19. In omni iuramento ius superioris, si quid contra id iuramentum facere dignoscetur, exceptum intellegitor.

18. *Quanto.* Iuramentum insuper iniquitatis vinculum ne esto. quod illicitum erit, ne seruator. ei qui sciens sic iurassit pro eo pœnitentia iniungitor. si cuius autem, cum licitum erit, obseruatio aliis inutilis futura erit: vt in reprehensibiliter seruari possiet interpretatio requiritur.

31. *Petitio.* Cuius ecclesiæ canonici contra quem nõ esse iurabunt, quin pro iuribus & honoribus ipsius ecclesiæ, ac suis etiam specialibus legitimè defendendis contra ipsum stare valeant, ne impediuntor. Tantum à coniuratione cõspirationeue per quam is cui iurassint personæ suę rerumve suarum omnium discrimen incurrere possiet, aliave re cuius ergo exactum erit iuramentum abstineto.

17. *Breui.* At qui ecclesię iura seruare & defendere quatenus sibi potis erit, iurassit, cum imminente necessitate super hoc sub debito iuramento requisit?

erit, neque difficultas existet propter quam subuenire nequibit, etsi adpellabit, nihil excusator. culpa periurii potius inretitor.

Qui cuius mandato stare cum iuramento conueniet, si quid olli priori iuramento ab eo licitè facto repugnant mandabitur, ne seruato. 16. Venies

Ita & cum licitum erit iuramentum, sed illicitum mandatum, mandatori, ut reuocet, iniungitor. Alioquin etsi compromissum erit, ad illius obseruationem qui iurasset ne tenetor. 23. Quintavallis.

Iuramentum siue à viro mulieri de ea non dimittenda, siue sponsæ de ea ducenda si præstitum fiet: conditio, si ipsa in matrimonii desponsationisve legem non peccabit, & in sponsa, si non post leprosa, paralyticave erit, oculos aut nasum amittet, aliquidve turpius ipsi eueniet, subintellegitor. præcedens tamen fornicatio ipsi ne imputator. Sin post fornicabitur, aut aliquid præmissorum eueniet: neque maritus, neq; sponsus iuramenti transgressionem formidanto. 25. Quæ admodum in prin.

Si qui in coniuges se nunquam mutuò peturos adinuicem iurassint: temerarium iuramentum esto. Ad continentiam tamen seruandam moneator, inducuntor. Si promisint, & seruabunt: vterque sine alio morari permittitor. Sin quis eorum continere nolet, maxumè si adulterium erit vtrinque commissum: alter ad alterum reuertitor, & cum ipso morari per censuram eccle. cogitor. 24. Tua nos. ii.

Iuramentum etiam si de vxore super nullo crimine adcusanda præstitum erit: temerarium esto. vnde si infidelis fiet, neque vir cum illa si- 25. θεμε. Illud autem.

De iureiurando.

ne creatoris contumelia, & quin ad infidelitatis errorem trahatur, habitare poterit: actutum apud iudicem competentē deferto. Quod si expressè de non adcusanda vxore adulterii iuratum erit: vir ad diuortium celebrandum ipsam ne adcusato. tantum ad peragendam poenitentiam denunciato. Sic & iurisiurandi religio seruatur, & libera peccandi facultas adimitor.

34. *Mulier.*

Quæ mulier quem virum suum esse medio iuramento adfirmasset, neque tamen probasset, obli absoluto viro matrimonium cum alio contrahendi licentia neque dator neque prohibitor. suæ conscientiæ relinquitor. Iudex, ne periurij author fiet, videto.

29. *Sicut.*

24. *θεμοσι.*

Quod iuramentum factum erit, eum qui præstasset, quandiu cui præstitum erit promissa seruare negleget, ne ligato.

3. *Peruenit. 4.*

Eadem ratione nemo quod alteri iuramento fideiue obligatione conditione interposita firmasset, implere, si constabit alterum conditioni minimè paruissè, tenetor. Qui propositum promissumve in melius commutabit id infringere ne dicitor.

12. *Cam quidam.*

θεμοσι.

Qui patri, matrisve, fratri, sororisve non loqui, aut humanitatis subsidiū non exhibere, aliudve quid illicitum & rationi contrarium iurasset, ab obseruantia iuramenti absoluuntor. male iurati poenitentia competens ollis indicitor.

15. *Verum.*

Qui pro vita rebusve seruandis inuiti iurassint, à iuramenti nexibus absoluuntor. expressè tamen eis, vt iuramenta non seruent, ne dicitor. tantum si ea non adtenderint, ob id tan-

quam pro capitali crimine ne puniuntur.

In bello quoque iniusto si cui quid per violentiam ablatum erit: ut conquerenti restituantur occupata, aduersarius inducitur. spoliatus à iuramento si quod præstasset absoluitur. ^{29. Inpr.}

Sic rebus suis spoliatus, ut ablata repetere non possit, nullius iuramenti vinculis adstringitur. Si coactus iurasset: absoluitur. ^{2. Perus. nit. j.}

Alioquin nemini contra suum iuramentum venire, nisi seruatum verget in detrimentum salutis æternæ, licet. Romanus pont. contra iuramentum proprium veniendi, ne author periurii fiet, materiam ne dato. Si qui tamen clerici ministerium ecclesiæ coacti abiurassent: his à iuramento absolutionis beneficium impartitur, in eadem ecclesia ministrare permittuntur. ^{8. Si vero}

At qui quod iurasset non necessitate sed voluntate implere cessabit, periurii crimine inretitus esto, unde ab ecclesia remouetur. ^{10. Quere lam.}

Si quis autem clericus edita ecclesiæ statuta seruare iurasset, specialiterque aliquod post statutum subsequutum per idem iuramentum seruare promittet: ad illius obseruantiam ex debito præstiti iuramenti teneri ne intellegitur, quod tamen promissit ne transgreditor. ^{35. Clericus.}

In summa: quæ iuramenta sine vi & dolo sponte præstita erunt, si neq; in fraudem alterius redundabunt, neque in salutis æternæ detrimentum vergent, seruantur. Unde mulieres quoque si rerum dotalium donationumve propter nubtias alienationibus de ipsarum cōsensu factis ^{28. Cam contingat}

De Iureiurando

non contrauenire iurassint : iuramentū seruato.

9. *Ex re-* Item pro conuentione iurata si qui obsides aut
scripto. fideiussores fide præstita dati erunt, siue etiam
ab abbate monachi : omneis quod iurassint im-
plere censura ecclesiastica coguntur.
1. *Ex ad-* At si quibus creditoribus super vsuris ipsis
ministra- soluendis iuramenta præstita sient: ad ea relaxan-
tionis. da ecclesiastica districtione compelluntur.
6. *Debito-* Debitores tamen ipsi cum de earum solutio-
res. ne iurassint, domino reddere iuramentum ad-
stringuntur. cum eas soluerint, creditores red-
dere, si necessum erit, ecclesiastica districtione
coguntur. Si non iurassint: ad vsurarum solutio-
nem, in quibus se obligassint, debitores ne co-
guntur.
20. *Ad* Si qui verò neque repetere, neque vllam quæ-
nostrā. ii. stionem deponere iurassint, & probantibus à se
datas vsuras restitui creditor testamento fortè
mandabit, de iis que per dicta testium aliave do-
cumenta constabit: eas hæredes restituere com-
pelluntur.
7. *Ad* At debitores quas possessiones pignori due-
nostrā. i. rint, subposuerint, easque donec pecunia solu-
ta fiet non repetere iurassint, contra iuramen-
tum ne subtrahunto, pecuniam sicuti iurassint
persoluunto, quas subtraxint cum fructibus re-
stituere coguntur. si quid autem creditor ex ip-
sis vltra sortem deductis expensis recepit: ollis
vt restituat inducitor, commonitus ni faxit: ex-
communicator.
32. *Ex li-* Si quem autem ex pignoris fructibus quid
teris.

ultra sortem recepisse notorium habebitur, neq; de fortis quantitate per testes liquere poterit: partes ad præstandum de veritate dicenda iuramentum coguntor.

De exceptionibus. Tit. 25.

REorum nunc, quonam pacto actorum intentionem teláque in ipsos contorta excipiant, iura tractantor.

Itaque qui reus excipiendo rescripti apostolici virtute ultra duas dietas extra suam diocesim se in causam trahi proponet, aduersario negáte ad eius probationem admittitor. cum probasit, iudex negocio supersedeto. si non exceptionem admittet: prouocatio esto. 7. *Olim.*

At quæ exceptiones replicationésve repelléndi vim non habebunt, super his iudex probationes ne recipito. si recipiundas interloquetur: prouocatio esto. vnde si cuius ecclesiæ canonicis pro eius defensione litigantibus periurii crimen excommunicationísve excipiendo replicandóve opponetur: frustra id esto. nihilominus ad ecclesiæ defensionem admittuntor. 8. *Dilecti.*
ii.

Excommunicatus verò & à fidelium communione exclusus si alium qui olli in oratione locutionéve sciens prudens communicasit, ob idque à sacramentorum tantùm participatione remotus fiet, adcusabit: quanquàm de communione replicabitur, repellitor. 2. *Ano-*
bis.

Denique excommunicationis exceptionem reus, etsi in dilatoriis proponendis sciens omis- 12. *Exce-*
ptionem.